

Фурман Б., Гапчак Т.Г.

Вінницький національний аграрний університет

Транспортна логістика та її основні проблеми

Однією з основних ознак сучасного розвитку світового господарства стає розгортання процесів глобалізації, які суттєво впливають на систему міжнародних економічних відносин, трансформують напрями і визначають тенденції розвитку національних економік. Під глобалізацією світового господарства розуміють процес посилення взаємозв'язку національних економік країн світу, що знаходить своє відображення в утворенні світового ринку товарів і послуг, фінансів; становленні глобального інформаційного простору, перетворенні знання в основний елемент суспільного багатства, виході бізнесу за національні кордони через формування транснаціональних корпорацій, впровадженні й домінуванні в повсякденній практиці міжнародних відносин і внутрішньополітичного життя народів принципово нових, універсальних ліберально демократичних цінностей тощо. Світовий досвід показує, що процеси глобалізації приводять до значного зростання об'ємів перевезень, руху товару і, відповідно, вантажних потоків, як внутрішніх, так і міжнародних, у тому числі транзитних.

Проблеми транспортної логістики знайшли своє відображення у дослідженнях таких вчених як: Анікін Б.А., Бакаєв О.О., Бауерсокс Д.Дж., Дикань В.Л., А.А. Смехов, Ларіна Р.Р., Миротін Л.Б., Некрасов А.Г., Неруш Ю.М., Прокоф'єва Т.А., Смехов А.А. та ін. У своїй роботі вони досліджували загальнотеоретичні проблеми логістики і, у тому числі транспортної логістики, вирішуються завдання з оптимізації роботи транспорту в логістичних системах з внутрішнім перевезенням і взаємодією роботи транспортних засобів у логістичних системах [1, с. 9].

Транспортна логістика визначається як сфера діяльності, що охоплює три області: [6, с. 131].

- процес планування, організації і здійснення раціональної і недорогої доставки (перевезення) вантажів (товарів) від місць їх виробництва і до місць споживання;

- контроль за всіма транспортними і іншими операціями, що виникають на шляху доставки вантажів з використанням сучасних засобів телекомунікації, інформатики і інших інформаційних технологій;

- надання відповідної інформації вантажовласникам.

Основними принципами транспортної логістики, що забезпечують її ефективність є:

- мінімізація витрат на транспортування;

- принцип максимально повного використання вантажопідйомності транспортного засобу в логістиці;

- кратності партії вантажу, що транспортується, одиницям замовлення, відправки і складування; принцип стандартизації тари;

- економії від масштабу і дальності перевезень;

- концентрації вантажопотоків на окремих каналах - розподіл і відмова від неекономічних товарів;

- доставки вантажів точно в строк.

Виділяють такі функції транспортної логістики [1, с.45].

- системоутворююча функція. Логістика є системою ефективних технологій забезпечення процесу управління ресурсами. Логістика утворює систему управління товарорухом, тобто формуванням господарських зв'язків, організацією пересування продукції через місця складування, формування і регулювання запасів продукції, розвиток та організація складського господарства.

- інтегруюча функція. Логістика забезпечує синхронізацію процесів збуту, зберігання і доставки продукції з орієнтацією їх на ринок засобів

виробництва і надання посередницьких послуг споживачам. Забезпечує узгодження інтересів логістичних посередників у логістичній системі.

- регулююча функція. Логістичне управління матеріальними потоками спрямоване на економію всіх видів ресурсів, скорочення витрат живої й упередженої праці на стику різних організаційно-економічних рівнів і галузей. Управлінський вплив полягає в підтримці відповідності поведінки частини логістичної системи інтересам цілого.

- результуюча функція. Логістична діяльність спрямована на постачання продукції в необхідній кількості, у зазначений час і місце з заданою якістю, за мінімальних витрат. Логістика прагне охопити всі етапи взаємодії ланцюга «постачання-виробництво-розподіл-споживання», вона є алгоритмом перетворення ресурсів у постачання готової продукції відповідно до існуючого попиту. Головна мета транспортної логістики конкретизується в її завданнях, які за ступенем значимості можна розділити на три групи: глобальні, загальні, часткові (локальні) [3, с. 2].

При аналізі ефективності організації транспортної логістики на підприємстві доцільно виділяти шість основних факторів, які впливають на вибір виду транспорту:

- час доставки;
- частота відправлень вантажу;
- надійність дотримання графіка доставки;
- здатність перевозити різні вантажі;
- здатність доставити вантаж у будь-яку точку території;
- вартість перевезення. [5, с. 3].

Одним з суттєвих факторів, які впливають на вибір перевізника, є вартість перевезення. Вартість транспортних послуг або вартість перевезення визначається сумою необхідних витрат транспортних підприємств або фірм на перевезення вантажів. Споживачі, купуючи транспортні послуги, відшкодовують ці витрати у формі тарифів і фрахтових ставок, що є одночасно грошовим вираженням вартості транспортної продукції (послуг). Система

транспортних тарифів залежить від виду транспорту й способу перевезення. Важливим фактором, який впливає на вибір транспортних засобів для організації перевезень, є тарифи.[2, с. 52].

Нижче наведемо основні проблеми при організації транспортної логістики (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні проблеми транспортної логістики

Проблема	Характеристика проблеми
Якість транспортного обслуговування	Велика кількість приймає рішення про передачу всіх або частини перевезень на аутсорсинг, що дозволяє їм сконцентруватися на основній діяльності, підвищуючи, якість роботи та удосконалюючи свою продукцію, а також доручити транспортну логістику професіоналам у цій галузі, що в результаті покращує якість перевезень, в багатьох випадках знижує транспортні витрати.
Зовнішність рухомого складу	На даний момент зношеність основних фондів «Укрзалізниці» складає 50-80%. Насамперед це стосується рухомого складу – пасажирських та вантажних вагонів, колісної техніки. Термін експлуатації вантажних локомотивів сьогодні складає 50 років. В той же час її бракує, що не дозволяє забезпечити відповідну швидкість і безпеку перевезення вантажу. Потреба в рухомому складі дуже висока.
Адекватний розрахунок амортизації	Для вітчизняних марок автомобілів рекомендується здійснювати розрахунок виходячи з 5-6 років служби автомобіля, тоді як для «іноземців» цей термін можна збільшити вдвічі. Щодо визначення оптимального терміну зміни транспортного засобу, то тут доречна одна з використовуваних в логістиці методик, яка враховує зростаючі з часом експлуатаційні витрати, з одного боку, і продуктивність, що поступово знижує і залишкову вартість автомобіля – з іншого. Така методика дає можливість зрозуміти, на якому терміні служби автомобіль вигідніше продати, за залишкової ринкової вартості.
Недовантаження рухомого складу	Проблема пов'язана з частим небажанням або невмінням комплектувати відправку від різних вантажовідправників. Адже перевезення збірного вантажу приносить великий прибуток перевізнику, оскільки для кожного з власників частина такого вантажу вартість перевезення зменшується незначно в порівнянні з тим, якщо б його вантаж знаходився у вагоні (автомобіль) один.
Страховання вантажу і транспортних засобів	В даний час се більше відправників і одержувачів намагаються страхувати свої перевезення. При чому, переважає страхування вантажу, а не транспортного засобу з вантажем. Так у більшості випадків страховка оформляється як відсоток від вартості вантажу (звичайно - 0,15-0,25%), і при настанні страхового випадку проводиться страхова виплата в тому обсязі, в якому завдано шкоди вантажу. Зазвичай, вартість збитку відшкодовується повною мірою.

Вирішення саме цих проблем є визначальною умовою подальшого успішного розвитку транспортної логістики і залізничного транспорту зокрема, а знаходження шляхів їх вирішення є пріоритетними напрямками наукових досліджень і діяльності органів влади та управління.

Подолання зазначених проблем наразі є надзвичайно актуальним так як ринок транспортно-логістичних послуг активно розвивається у зв'язку з розширенням господарських зв'язків і міжнародної кооперації. Так, відбувається розвитку транспортної логістики у світі відзначаються зростанням вимог споживачів до якості послуг та вимог закордонних партнерів у плані людських ресурсів та систем керування. Все це свідчить про зростання ролі транспортної логістики в світовій економіці.

Література

1. Аникина Б.А. Логістика [Текст]: Учебное пособие под ред. проф. Б.А.Аникина. – М.: ИНФРА-М, 1999г. с 360
2. Смехов А. А. Основы транспортной логістики [Текст]: [учеб. для вузов ж.-д. транспорта] / Смехов А. А. М. : Транспорт, 1995. – 197 с.
3. Николаева Л.Л., / Токмакова И.В Проблемы та перспективи розвитку – транспортної логістики: 2010 – 6 с.
4. Устенко М.О Основні проблеми транспортної логістики.: 2010 – 7с.
5. Декалюк О. В., Коронівський П. О., Левицька І. В. Використання транспортних засобів в логістичній систем та її основні проблеми., 2010. – 5 с.
6. Фролова Л. В. Логістичне управління підприємством: теоретико-методичні аспекти : [монографія] / Фролова Л. В. – Донецьк : Дон дуєт, 2004. – 261 с.